

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (prvního senátu)

19. března 2009*

Ve věci C-510/06 P,

jejímž předmětem je kasační opravný prostředek na základě článku 56 statutu Soudního dvora, podaný dne 11. prosince 2006,

Archer Daniels Midland Co., se sídlem v Decatur, Illinois (Spojené státy), zastoupená M. Garcia, solicitor, s adresou pro účely doručování v Lucemburku,

účastnice řízení podávající kasační opravný prostředek (navrhovatelka),

příčemž další účastníci řízení je:

Komise Evropských společenství, zastoupená A. Bouquetem a X. Lewisem, jako zmocněnci, s adresou pro účely doručování v Lucemburku,

žalovaná v prvním stupni,

* Jednací jazyk: angličtina.

SOUDNÍ DVŮR (první senát),

ve složení P. Jann, předseda senátu, A. Tizzano, A. Borg Barthet, E. Levits (zpravodaj)
a J.-J. Kasel, soudci,

generální advokátka: V. Trstenjak,
vedoucí soudní kanceláře: R. Grass,

s přihlédnutím k písemné části řízení,

po vyslechnutí stanoviska generální advokátky na jednání konaném dne 15. května
2008,

vydává tento

Rozsudek

- ¹ Kasačním opravným prostředkem se Archer Daniels Midland Co. (dále jen „ADM“) domáhá zrušení rozsudku Soudu prvního stupně Evropských společenství ze dne 27. září 2006, Archer Daniels Midland v. Komise (T-329/01, Sb. rozh. s. II-3255, dále jen „napadený rozsudek“), kterým Soud zamítl žalobu ADM směřující k částečnému zrušení rozhodnutí Komise K (2001) 2931 v konečném znění ze dne 2. října 2001 v řízení podle článku 81 Smlouvy o ES a článku 53 Dohody o EHP (Věc COMP/E-1/36.756 – Glukonát sodný) (dále jen „sporné rozhodnutí“) v rozsahu, v jakém se jí týká.

Právní rámec

- 2 Článek 15 odst. 2 nařízení Rady č. 17 ze dne 6. února 1962, První nařízení, kterým se provádějí články [81] a [82] Smlouvy (Úř. věst. 1962, 13, s. 204; Zvl. vyd. 08/01, s. 3), stanoví:

„Komise může podnikům nebo sdružením podniků uložit rozhodnutím pokuty ve výši od 1 000 do 1 000 000 zúčtovacích jednotek nebo v částce tuto výši přesahující, ale nepřesahující 10 % obratu dosaženého v předchozím účetním roce všemi podniky, které se na porušení podílely, a pokud úmyslně nebo z nedbalosti

- a) poruší čl. [81] odst. 1 [ES] a článek [82 ES] [...]

[...]

Při stanovení výše pokuty se bere v úvahu závažnost a trvání daného porušení [protiprávního jednání].“

- 3 Sdělení Komise nazvané „Pokyny o metodě stanovování pokut udělených [uložených] podle s čl. 15 odst. 2 nařízení č. 17 a čl. 65 odst. 5 Smlouvy o ESUO“ (Úř. věst. 1998, C 9, s. 3; Zvl. vyd. 08/01, s. 171, dále jen „pokyny“) zejména uvádí:

I - 1910

„Zásady uvedené v [...] pokynech by měly zajistit průhlednost a nestrannost rozhodnutí Komise, jak pokud jde o podniky, tak o Soudní dvůr, při zachování volnosti rozhodování svěřené Komisi příslušnými právními předpisy udělovat pokuty v rozsahu 10 % celkového obrátu podniků. Tato volnost se však musí řídit koherentní a nediskriminační politikou, která je v souladu s cíli sledovanými při ukládání sankcí za porušování pravidel hospodářské soutěže.

Nová metoda stanovování výše pokuty se bude řídit následujícími pravidly, která vycházejí ze základní částky, jež bude zvýšena s ohledem na přitěžující okolnosti, nebo snížena s ohledem na polehčující okolnosti.“

4 Podle bodu 1 A, čtvrtého a šestého pododstavce pokynů:

„Bude rovněž nezbytné brát v úvahu, zda původci protiprávních jednání skutečně měli hospodářskou možnost [schopnost] způsobit významnou škodu jiným hospodářským subjektům, zejména pak spotřebitelům, a určit výši pokuty na úrovni, která zajistí její dostatečně odstrašující [odrazující] účinek.

[...]

Pokud se protiprávní jednání týká několika podniků (např. kartelů), mohlo by v některých případech být nezbytné zvážit částky určené uvnitř každé ze tří výše uvedených kategorií, aby se brala v úvahu specifická váha, a tedy skutečný dopad protiprávního jednání každého podniku na hospodářskou soutěž, zejména pokud existuje značný nepoměr ve velikosti podniků, které se dopustily protiprávního jednání stejného typu.“

- 5 Bod 3 pokynů, nazvaný „Polehčující okolnosti“, zní takto:

„Základní částka může být snížena z důvodu polehčujících okolností, jako například:

[...]

- ukončení protiprávního jednání, jakmile Komise zasáhla (zejména při provádění kontrol),

[...]“

Sporné rozhodnutí

Kartelová dohoda

- 6 Komise určila sporné rozhodnutí šesti výrobcům glukonátu sodného, tedy Akzo Nobel NV (dále jen „Akzo“), ADM, Coöperatieve Verkoop- en Productievereniging van Aardappelmeel en Derivatens Avebe BA (dále jen „Avebe“), Fujisawa Pharmaceutical Co. Ltd (dále jen „Fujisawa“), Jungbunzlauer AG (dále jen „JBL“) a Roquette Frères SA (dále jen „Roquette“).

- 7 Glukonát sodný je součástí chelátových činidel, což jsou produkty deaktivující kovové ionty v průmyslových postupech. Tyto postupy zahrnují zejména průmyslové čištění, zpracování povrchů a čištění vod. Chelátová činidla jsou také používána v potravinářském průmyslu, kosmetickém průmyslu, farmaceutickém průmyslu, papírenském průmyslu, betonářském průmyslu a v dalších odvětvích.

- 8 V říjnu a v prosinci 1997, jakož i v únoru 1998 byla Komise informována, že po zahájení vyšetřování ze strany amerického ministerstva spravedlnosti Akzo, Avebe, Gluconafosfát (dále jen „Gluconafosfát“), podnik kontrolovaný do roku 1995 společností Akzo Chemie BV, 100% dceřinou společností Akzo a Avebe, Fujisawa a Roquette přiznaly účast v kartelové dohodě sestávající z určování cen glukonátu sodného a rozdělování objemu prodeje uvedeného výrobku ve Spojených státech a jinde. Uvedeným podnikům, jakož i ADM byla uložena pokuta v důsledku dohod uzavřených s ministerstvem spravedlnosti.

- 9 Dne 18. února 1998 Komise zaslala na základě článku 11 nařízení č. 17 žádosti o informace hlavním výrobcům, dovozcům, vývozcům a kupujícím glukonátu sodného v Evropě. Společnosti ADM nebyla tato žádost určena.

- 10 V návaznosti na uvedené žádosti společnost Fujisawa uvedla, že si přeje spolupracovat s Komisí na základě sdělení Komise o neuložení nebo snížení pokut v případech kartelových dohod (Úř. věst. 1996, C 207, s. 4, dále jen „sdělení o spolupráci“).
- 11 Dne 10. listopadu 1998 Komise zaslala žádost o informace společnosti ADM, která jí oznámila svůj úmysl spolupracovat.
- 12 S ohledem na informace, které jí byly poskytnuty, jakož i na další důkazy Komise konstatovala, že stíhané podniky se účastnily kartelové dohody sestávající z přidělování kvót prodeje, určování minimálních prodejních cen na trhu s glukonátem sodným a zavedení kontrolního mechanismu, jehož fungování bylo definováno na pravidelných vícestranných a dvoustranných setkáních mezi účastníky kartelové dohody. Komise tudíž dne 17. května 2000 zaslala ADM a dalším dotčeným podnikům oznámení námitek ohledně porušení čl. 81 odst. 1 ES a čl. 53 odst. 1 Dohody o EHP ze dne 2. května 1992 (Úř. věst. 1994, L 1, s. 3). Žádný z podniků nepožádal, aby se konalo jednání, ani nezpochybnil věcnou správnost skutkových zjištění uvedených v oznámení námitek.

Doba trvání kartelové dohody

- 13 Komise měla za to, že s přihlédnutím ke všem účastníkům trvala kartelová dohoda od února 1987 přinejmenším do června 1995. V tomto ohledu Komise zohlednila setkání od 3. do 5. června 1995 v Anaheimu (Spojené státy) (dále jen „setkání od 3. do 5. června 1995“) jako poslední pokus o pokračování dotčené kartelové dohody. Nezohlednila tedy, že ADM ukončila svoji účast na kartelové dohodě ke dni 4. října 1994 na setkání mezi účastníky kartelové dohody v Londýně (Spojené království) (dále jen „setkání dne 4. října 1994“).

Pokuty

- 14 Pro účely stanovení pokut Komise zavedla metodologii uvedenou v pokynech, jakož i ve sdělení o spolupráci.
- 15 Zprvce určila základní částku pokuty podle závažnosti a doby trvání protiprávního jednání.
- 16 Pokud jde především o závažnost protiprávního jednání, kvalifikovala Komise v bodě 371 odůvodnění sporného rozhodnutí protiprávní jednání jako velmi závažné vzhledem k jeho charakteru, dopadu na trh s glukonátem sodným v EHP a k rozsahu relevantního zeměpisného trhu.
- 17 Dále měla Komise v bodech 378 až 385 odůvodnění sporného rozhodnutí za to, že je třeba zohlednit skutečnou hospodářskou schopnost způsobit škodu soutěžitelům a stanovit pokutu na úrovni, která zaručí dostatečně odrazující účinek. V důsledku toho, na základě světových obrátů dosažených dotýcnými podniky v rámci prodeje glukonátu sodného v průběhu roku 1995, posledního roku, ve kterém došlo k protiprávnímu jednání, které dotýcné podniky sdělily v návaznosti na žádosti o informace Komise a na základě kterých Komise stanovila podíly na trhu uvedených podniků, Komise rozdělila uvedené podniky do dvou kategorií. Do první kategorie zařadila podniky, které podle údajů, kterými Komise disponovala, držely na světovém trhu s glukonátem sodným podíly větší než 20 %, a sice Fujisawa (35,54 %), JBL (24,75 %) a Roquette (20,96 %). Pro tyto podniky Komise stanovila výchozí částku pokuty ve výši 10 milionů eur. Do druhé kategorie zařadila podniky, které podle údajů, kterými Komise disponovala, držely na světovém trhu s glukonátem sodným podíly menší než 10 %, a sice Glucona (přibližně 9,5 %) a ADM (9,35 %). Pro tyto podniky Komise stanovila výchozí částku pokuty ve výši 5 milionů eur, tedy pro Akzo a Avebe, které společně vlastnily společnost Glucona, ve výši 2,5 milionů eur pro každou z nich.

- 18 Mimoto jednak za účelem zajištění dostatečně odrazujícího účinku pokuty, a jednak za účelem zohlednění skutečnosti, že velké podniky mají právní a ekonomické znalosti a infrastruktury, které jim umožňují lépe rozpoznat, že jejich chování představuje protiprávní jednání a jaké důsledky z něj vyplývají z práva hospodářské soutěže, Komise v bodě 388 odůvodnění sporného rozhodnutí provedla úpravu uvedené výchozí částky. V důsledku toho, s ohledem na velikost a celkové zdroje dotyčných podniků, Komise použila násobící koeficient ve výši 2,5 na výchozí částky stanovené pro ADM a Akzo, a tím zvýšila uvedenou výchozí částku na 12,5 milionů eur v případě ADM a na 6,25 milionů eur v případě Akzo.
- 19 V bodech 389 až 392 odůvodnění sporného rozhodnutí Komise uvedla, že za účelem zohlednění doby trvání protiprávního jednání spáchaného jednotlivými podniky je třeba zvýšit výchozí částku o 10 % za rok, tedy o 80 % pro Akzo, Avebe, Fujisawa a Roquette, o 70 % pro JBL a o 35 % pro ADM.
- 20 V bodě 396 odůvodnění sporného rozhodnutí tak Komise stanovila základní částku pokut na 11,25 milionů eur pro Akzo, na 16,88 milionů eur pro ADM, na 4,5 milionů eur pro Avebe, na 18 milionů eur pro Fujisawa a Roquette, jakož i na 17 milionů eur pro JBL.
- 21 Zadruhé, jak vyplývá z bodu 403 odůvodnění sporného rozhodnutí, byla na základě přitěžujících okolností zvýšena základní částka pokuty uložené společnosti JBL o 50 % z toho důvodu, že uvedený podnik měl v rámci kartelové dohody vedoucí roli.
- 22 Zatřetí, v bodech 404 až 410 sporného rozhodnutí Komise přezkoumala a zamítla argumenty některých podniků, mezi nimi ADM, podle kterých tyto podniky měly mít prospěch z polehčujících okolností.

- 23 Začtvrté, na základě bodu B sdělení o spolupráci Komise přiznala společnosti Fujisawa „velmi významné snížení“, tedy 80% snížení výše pokuty, kterou by jí udělila, pokud by ke spolupráci nedošlo, jak vyplývá z bodu 418 odůvodnění sporného rozhodnutí. Kromě toho měla Komise v bodě 423 odůvodnění uvedeného rozhodnutí za to, že ADM nesplňuje podmínky stanovené v bodě C uvedeného sdělení, aby mohla mít prospěch z „významného snížení“ výše pokuty. Konečně na základě části D uvedeného sdělení Komise v bodech 426 a 427 odůvodnění uvedeného rozhodnutí schválila „podstatné snížení“, tedy 40% snížení výše pokuty uložené ADM a Roquette, jakož i 20% snížení výše pokuty uložené Akzo, Avebe a JBL.

Výrok sporného rozhodnutí

- 24 Podle čl. 1 odst. 1 sporného rozhodnutí šest podniků, kterým bylo rozhodnutí určeno, „porušilo čl. 81 odst. 1 ES [...] tím, že se účastnily dohody anebo pokračujícího jednání ve vzájemné shodě v odvětví glukonátu sodného“.
- 25 Článek 1 odst. 2 uvedeného rozhodnutí stanoví, že protiprávní jednání trvalo od února 1987 do června 1995 v případě Akzo, Avebe, Fujisawa a Roquette, od května 1988 do června 1995 v případě JBL, a od června 1991 do června 1995 v případě ADM.

26 Článek 3 výroku sporného rozhodnutí zní takto:

„Za protiprávní jednání uvedené v článku 1 se ukládají následující pokuty:

a) [Akzo]	9 milionů eur
b) [ADM]	10,13 milionů eur
c) [Avebe]	3,6 milionů eur
d) [Fujisawa]	3,6 milionů eur
e) [Jungbunzlauer]	20,4 milionů eur
f) [Roquette]	10,8 milionů eur.“

Řízení před Soudem a napadený rozsudek

27 Dne 21. prosince 2001 podala ADM proti spornému rozhodnutí žalobu k Soudu.

28 Žalobou se ADM domáhala zrušení článku 1 sporného rozhodnutí v rozsahu, v jakém se jí týká, nebo alespoň v rozsahu, v jakém předpokládá, že se účastnila protiprávního jednání po dni 4. října 1994, zrušení článku 3 uvedeného rozhodnutí v rozsahu, v jakém se jí týká, a podpůrně zrušení nebo podstatného snížení pokuty, která jí byla uložena.

- 29 Na podporu své žaloby ADM uplatnila čtyři žalobní důvody obsahující různé argumenty.
- 30 Zprvce ADM uplatnila nesprávné použití pokynů v projednávané věci. Konkrétně uvedla, že Komise neuvedla žádný důvod týkající se politiky Společenství v oblasti hospodářské soutěže, který by odůvodnil významné zvýšení pokuty na základě použití pokynů.
- 31 Soud tento žalobní důvod zamítl a rozhodl jednak v bodě 44 napadeného rozsudku, že Komise nemůže být zbavena pravomoci zvýšit pokuty za účelem zajištění provádění politiky Společenství v oblasti hospodářské soutěže, a jednak v bodech 47 a 48 uvedeného rozsudku, že zvýšení pokut ze strany Komise nebylo zjevně nepřiměřené ve vztahu k cíli zajistit takové provádění a že ADM musela rozumně předvídat, že Komise může kdykoliv změnit obecnou úroveň pokut v kontextu provádění jiné politiky hospodářské soutěže.
- 32 Zadruhé ADM zpochybnila posouzení závažnosti protiprávního jednání a konkrétněji argumentovala, že Komise dostatečně nezohlednila omezenou výši obratu, kterého ADM dosáhla prodejem glukonátu sodného.
- 33 Soud v bodech 76 a 77 napadeného rozsudku připomněl, že obrat je jen jednou z posuzovaných skutečností, které umožňují stanovit pokutu, a v bodě 86 uvedeného rozsudku konstatoval, že pro použití rozdílného zacházení na dotyčné podniky Komise správně zohlednila obraty účastníků kartelové dohody dosažené z prodeje glukonátu sodného.

34 Zatřetí ADM v rámci téhož žalobního důvodu týkajícího se posouzení závažnosti protiprávního jednání tvrdila, že Komise porušila zásadu rovného zacházení, neboť ve věci, v níž bylo vydáno rozhodnutí Komise 2003/437/ES ze dne 11. prosince 2001 v řízení podle článku 81 Smlouvy o ES a článku 53 Dohody o EHP (Věc COMP/E-1/37.027 – Fosfáty zinku) (Úř. věst. 2003, L 153, s. 1, dále jen „rozhodnutí ‚Fosfáty zinku‘“), uložila za okolností srovnatelných s okolnostmi protiprávního jednání v projednávané věci podstatně nižší pokutu.

35 V tomto ohledu Soud v bodech 107 až 111 napadeného rozsudku připomenul, že rozhodovací praxe Komise neslouží jako právní rámec pro pokuty v oblasti hospodářské soutěže, a že tento argument žalobkyně je tedy nerelevantní. Ostatně v bodě 113 uvedeného rozsudku dodal, že okolnosti ve věci, v níž bylo vydáno sporné rozhodnutí, a okolnosti ve věci, v níž bylo vydáno rozhodnutí „Fosfáty zinku“, byly *prima facie* odlišné, a dospěl, pro každý případ a na základě své pravomoci přezkumu v plné jurisdikci, k závěru, že je třeba zachovat základní částku stanovenou Komisí za protiprávní jednání spáchané ADM.

36 Začtvrté a stále v rámci žalobního důvodu týkajícího se posouzení závažnosti protiprávního jednání ADM tvrdila, že se Komise dopustila právního omylu, když vyloučila z relevantního trhu výrobky schopné zastoupit glukonát sodný.

37 Soud tento argument zamítl a v bodě 237 napadeného rozsudku konstatoval, že ADM neprokázala, že dopad kartelové dohody týkající se glukonátu sodného na širší trh s chelátovými činidly byl nicotný nebo přinejmenším zanedbatelný.

38 Zapáté, v rámci žalobního důvodu vycházejícího z nesprávného posouzení doby trvání protiprávního jednání ADM zpochybnila analýzu Komise, která se týkala jejího chování na setkání dne 4. října 1994.

- 39 V bodě 247 napadeného rozsudku Soud konstatoval, že se ADM na uvedeném setkání od kartelové dohody veřejně nedistancovala, a potvrdil posouzení provedené Komisí, podle kterého lze chování ADM kvalifikovat jako strategické. V bodech 248 až 250 uvedeného rozsudku uvedl, že vyjádření dalších účastníků kartelové dohody tuto úvahu potvrdila.
- 40 Zašesté, v rámci téhož žalobního důvodu vycházejícího z nesprávného posouzení doby trvání protiprávního jednání, ADM vytýkala Komisi, že považovala setkání od 3. do 5. června 1995 za důkaz, že kartelová dohoda po uvedeném datu pokračovala.
- 41 Soud tento argument zamítl na základě argumentace založené na pěti skutečnostech, a zejména v bodě 263 napadeného rozsudku zdůraznil, že poznámka Roquette zaznamenaná na uvedeném setkání potvrzuje tezi Komise.
- 42 Zasedmé, v rámci žalobního důvodu vycházejícího z nesprávného posouzení ze strany Komise při uplatnění polehčujících okolností ADM tvrdila, že Komise jí neprávem neposkytla snížení pokuty, neboť ADM ukončila své protiprávní jednání po prvním zásahu amerických orgánů pro hospodářskou soutěž.
- 43 Po výkladu bodu 3 pokynů v bodech 277 až 280 napadeného rozsudku Soud v bodě 283 uvedeného rozsudku rozhodl, že chování ADM nemohlo odůvodnit uplatnění polehčujících okolností, a proto odmítl daný žalobní důvod a zamítl žalobu v plném rozsahu.

I – Návrhová žádání účastnic řízení před Soudním dvorem

44 ADM navrhuje, aby Soudní dvůr:

- zrušil napadený rozsudek v rozsahu, v němž Soud zamítl žalobu podanou proti spornému rozhodnutí;
- zrušil článek 3 sporného rozhodnutí v rozsahu, v jakém se jí týká;
- podpůrně, změnil uvedený článek 3 za účelem snížení nebo zrušení pokuty, která jí byla uložena;
- podpůrně, vrátil věc Soudu, aby tento rozhodl v souladu s právním názorem Soudního dvora, a
- v každém případě uložil Komisi, aby nesla vlastní náklady řízení a aby nahradila náklady řízení vynaložené společností ADM v řízení před Soudem a v řízení před Soudním dvorem.

45 Komise navrhuje, aby Soudní dvůr:

- zamítl kasační opravný prostředek a

- uložil ADM náhradu nákladů řízení.

Ke kasačnímu opravnému prostředku

46 Na podporu svého kasačního opravného prostředku ADM vznáší v podstatě čtyři důvody vycházející:

- z nesprávného právního posouzení při uplatnění zásad týkajících se výpočtu pokuty, neboť Soud při určení výše pokuty použil nesprávnou zásadu;

- z nesprávného právního posouzení při posouzení dopadu kartelové dohody na relevantní trh;

- z nesprávného právního posouzení při stanovení data ukončení kartelové dohody a

- podpůrně, z nesprávného právního posouzení ohledně zohlednění polehčujících okolností.

K prvnímu důvodu kasačního opravného prostředku, vycházejícímu z nesprávného právního posouzení při uplatnění zásad týkajících se výpočtu pokuty

Argumentace účastnic řízení

- ⁴⁷ První důvod kasačního opravného prostředku uplatněný ADM se dělí na čtyři části.

– K první části prvního důvodu kasačního opravného prostředku, vycházející z nedostatku odůvodnění

- ⁴⁸ Podle ADM Soud neodůvodnil, proč uložená pokuta, která by podle předchozí praxe Komise byla podstatně nižší, než je na základě zpětné účinnosti pokynů, byla tak významně zvýšena. ADM uznává, že Komise disponuje diskreční pravomocí při stanovení pokut, které ukládá, avšak zdůrazňuje, že Komise svoji pravomoc překročila, neboť neprokázala v rámci úvah o politice Společenství v oblasti hospodářské soutěže nezbytnost zvýšení pokuty. Přestože to požaduje ustálená judikatura (rozsudky ze dne 7. června 1983, *Musique Diffusion française a další v. Komise*, 100/80 až 103/80, Recueil, s. 1825, body 108 a 109, jakož i ze dne 28. června 2005, *Dansk Rørindustri a další v. Komise*, C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P až C-208/02 P a C-213/02 P, Sb. rozh. s. I-5425, bod 227), jakož i požadavek uvedený v prvním odstavci pokynů, podle kterého se pokuty musejí řídit koherentní a nediskriminační politikou, ani Komise, ani Soud takové odůvodnění neposkytl.

49 Komise konstatuje, že Soud v napadeném rozsudku odpověděl na argumenty ADM týkající se použití pokynů v projednávané věci za účelem stanovení pokuty, a tudíž odůvodnil zvýšení, které z toho vyplynulo. Zdůrazňuje, že jakékoli další dodatečné odůvodnění je zbytečné, neboť již pokyny mají za cíl učinit způsoby stanovení pokut transparentními.

– Ke druhé části prvního důvodu kasačního opravného prostředku, vycházející z nedodržení kritérií stanovených ve výše uvedeném rozsudku *Musique Diffusion française* a další v. Komise

50 Podle ADM se Soud dopustil nesprávného právního posouzení zejména tím, že v bodě 47 napadeného rozsudku konstatoval, že Komise splnila kritéria stanovená ve výše uvedeném rozsudku *Musique Diffusion française* a další v. Komise, a tedy odůvodnila použití své diskreční pravomoci ke zvýšení pokuty. Ani Komise, ani Soud totiž neposkytl odůvodnění zvýšení pokuty nad rámec částky vyplývající z použití sdělení Komise nazvaného „Pokyny pro výpočet pokut uložených podle čl. 23 odst. 2 písm. a) nařízení č. 1/2003“ (Úř. věst. 2006, C 210, s. 2).

51 Komise má za to, že druhá část prvního důvodu kasačního opravného prostředku je nepřijatelná, protože se omezuje na obecné a vágní zpochybnění částky potvrzené Soudem, a tedy na žádost o opětovný přezkum. Jde přinejmenším o opakování první části prvního důvodu. Podpůrně Komise připomíná, že z ustálené judikatury potvrzené naposledy rozsudkem ze dne 18. května 2006, *Archer Daniels Midland a Archer Daniels Midland Ingredients v. Komise* (C-397/03 P, Sb. rozh. s. I-4429, body 20 a 21) vyplývá, že Komise může kdykoliv přizpůsobit úroveň pokut potřebám politiky hospodářské soutěže Společenství.

– Ke třetí části prvního důvodu kasačního opravného prostředku, vycházející z porušení právních zásad použitelných na výpočet pokut

52 ADM tvrdí, že Soud napadeným rozsudkem Komisi povolil nezohlednit obrat dosažený prostřednictvím dotčeného produktu jako základ pro výpočet při stanovení pokuty. V bodech 84 až 87 uvedeného rozsudku tak byl obrat zohledněn pouze za účelem použití diferencovaného poměrného vážení při výpočtu pokuty. Přitom sdělení Komise uvedené v bodě 50 tohoto rozsudku zdůraznilo, v rozporu s tím, co rozhodl Soud, že obrat je výchozím bodem při stanovení pokuty. Na tomto základě by pokuta byla podstatně nižší než pokuta plynoucí z nesprávného způsobu výpočtu přijatého Komisí a potvrzeného Soudem.

53 Komise se opírá o rozsudek ze dne 21. září 2006, Technische Unie v. Komise (C-113/04 P, Sb. rozh. s. I-8831, bod 196), a zdůrazňuje, že pouze Soud je příslušný k tomu, aby přezkoumal způsob, jímž Komise posoudila v každém jednotlivém případě závažnost protiprávních jednání. V tomto ohledu má za to, že Soud zohlednil všechny skutečnosti relevantní v projednávané věci a odpověděl na všechny argumenty ADM. Mimoto ze sporného rozhodnutí, jakož i z napadeného rozsudku vyplynulo, že obrat dosažený z prodeje glukonátu sodného posloužil jako základ při stanovení pokuty.

– Ke čtvrté části prvního důvodu kasačního opravného prostředku, vycházející z porušení zásady rovného zacházení

54 Podle ADM se mělo kartelové dohodě, které se účastnila, dostat stejného zacházení jako kartelové dohodě dotčené ve věci, v níž bylo vydáno rozhodnutí „Fosfáty zinku“. V rozporu s tím, jak rozhodl Soud, totiž mezi touto věcí a věcí, v níž bylo vydáno sporné

rozhodnutí, nejsou relevantní objektivní rozdíly odůvodňující pokuty v různé výši. Jednak rozsudky citované Soudem v tomto kontextu nebyly relevantní, neboť byly vydány před zveřejněním pokynů. A jednak skutečnosti, o které se Soud opřel za účelem potvrzení výše uložené pokuty na základě své pravomoci přezkumu v plné jurisdikci, byly tytéž, jako skutečnosti dotčené ve věci, v níž bylo vydáno rozhodnutí „Fosfáty zinku“.

- 55 Komise zaprvé tvrdí, že Soud uvedl objektivní důvody pro rozlišení mezi projednávanou věcí a věcí, v níž bylo vydáno rozhodnutí „Fosfáty zinku“. Zadruhé ADM nezpochybnila judikaturu, podle které předchozí rozhodovací praxe Komise neslouží jako právní rámec pro stanovení pokut v oblasti hospodářské soutěže. Zatřetí z napadeného rozsudku vyplývá, že ADM neprokázala, že při určování pokuty došlo k diskriminaci. Proto Soudnímu dvoru nepřísluší nahradit posouzení týkající se uvedené částky a provedené Soudem svým vlastním posouzením, jak vyplývá z rozsudku ze dne 25. ledna 2007, *Dalmine v. Komise* (C-407/04 P, Sb. rozh. s. I-829, bod 152).

Závěry Soudního dvora

- 56 Prvními dvěma částmi prvního důvodu kasačního opravného prostředku, které je třeba přezkoumat společně, ADM vytýká Soudu, že neodpověděl na její argument, podle kterého Komise ani ve sporném rozhodnutí, ani ve svých vyjádřeních předložených během řízení v prvním stupni neposkytla odůvodnění ani nepředložila důkazy prokazující, že pro provádění politiky Společenství v oblasti hospodářské soutěže bylo nezbytné uložit ADM na základě zpětné účinnosti pokynů pokutu ve výši podstatně přesahující pokuty zaznamenané při přezkumu předchozí praxe Komise. Soud se tak údajně dopustil nesprávného právního posouzení, když opomněl požadovat takové odůvodnění, nezbytné podle výše uvedeného rozsudku *Musique Diffusion française a další v. Komise*.

- 57 Je třeba úvodem zdůraznit, že Soud v bodech 43 až 49 napadeného rozsudku odpověděl na žalobní důvod vycházející z porušení zásady právní jistoty a zásady zákazu zpětné účinnosti z důvodu, že pokuta uložená ADM na základě pokynů přesahuje pokuty uložené Komisí v minulosti.
- 58 Soud tento důvod zamítl a v bodě 48 napadeného rozsudku zdůraznil, že ADM musela rozumně předvídat zvýšení úrovně pokut, i kdyby byla stanovena v době spáchání dotčeného protiprávního jednání.
- 59 Z judikatury připomenuté Soudem v bodě 46 napadeného rozsudku totiž vyplývá, že podniky, vůči nimž se vede správní řízení, jež může vyústit v uložení pokuty, musí vzít v úvahu možnost, že se Komise kdykoli rozhodne zvýšit úroveň výše pokut ve srovnání s úrovní používanou v minulosti. K tomu dojde nejen tehdy, když Komise přikročí ke zvýšení úrovně pokut při jejich uložení v individuálních rozhodnutích, ale rovněž tehdy, když k tomuto zvýšení dojde v projednávaných případech použitím obecně závazných pravidel chování, jako jsou pokyny (výše uvedený rozsudek Dansk Rørindustri a další v. Komise, body 229 a 230).
- 60 V projednávané věci Komise uplatnila pokyny za účelem stanovení pokuty uložené ADM. Jednak pokyny stanoví pravidlo chování, od kterého se Komise nemůže odchýlit, aniž by byla sankcionována z důvodu porušení obecných právních zásad, jako je rovné zacházení a ochrana legitimního očekávání. A jednak pokyny zajišťují právní jistotu dotyčných podniků, jelikož určují metodologii, kterou si Komise stanovila pro stanovení výše pokut uložených na základě čl. 15 odst. 2 nařízení č. 17 (viz v tomto smyslu rozsudek ze dne 22. května 2008, Evonik Degussa v. Komise a Rada, C-266/06 P, bod 53).

- 61 Jak bylo připomenuto v bodě 43 napadeného rozsudku, hlavní inovace pokynů spočívá v tom, že výchozím bodem pro výpočet je základní částka určená rozpětími stanovenými v tomto ohledu uvedenými pokyny, přičemž tato rozpětí odrážejí různé stupně závažnosti protiprávního jednání, které ale jako takové nesouvisejí s relevantním obratem. Tato metoda je tak v podstatě založena na stanovení sazeb pokut, byť relativním a pružným (výše uvedený rozsudek Dansk Rørindustri a další v. Komise, bod 225).
- 62 V rámci posouzení závažnosti protiprávního jednání přísluší Komisi zohlednit různé skutečnosti umožňující stanovit pokutu, zejména důvody spojené se zvýšením její úrovně.
- 63 To vyplývá z čl. 15 odst. 2 nařízení č. 17, který jako kritérium pro výpočet pokuty uvádí pouze závažnost a dobu trvání protiprávního jednání, jakož v podstatě i z výše uvedeného rozsudku Musique Diffusion française a další v. Komise, kterého se dovolává navrhovatelka a v němž Soudní dvůr v bodě 106 uvedl, že pro posouzení závažnosti protiprávního jednání za účelem stanovení výše pokuty je Komise povinna zohlednit nejen zvláštní okolnosti případu, ale rovněž kontext, ve kterém k protiprávnímu jednání došlo, a musí dbát na to, aby její konání mělo odrazující účinek.
- 64 V projednávané věci v bodě 47 napadeného rozsudku, kterým Soud odpověděl na argument žalobkyně týkající se nepřiměřené povahy údajného zvýšení úrovně pokut ze strany Komise ve vztahu k cíli zajištění uplatňování politiky hospodářské soutěže, Soud zamítl uvedený argument, avšak s výhradou, že přezkoumá závažnost protiprávního jednání, jak vyplývá z bodů 99 a následujících uvedeného rozsudku.

- 65 Zejména v bodě 103 napadeného rozsudku, kde Soud analyzuje závažnost protiprávního jednání, jak ji stanovila Komise, Soud připomněl důvody, proč Komise stanovila takovou částku pokuty uložené žalobkyni, a odkázal v tomto ohledu na body 6, 8 a 9 odůvodnění sporného rozhodnutí.
- 66 Soud tedy uplatnil řešení použité Soudním dvorem ve výše uvedeném rozsudku *Musique Diffusion française a další v. Komise* a zopakované, konkrétněji ohledně použití pokynů, ve výše uvedeném rozsudku *Dansk Rørindustri a další v. Komise*. Ve věci, v níž byl vydán uvedený rozsudek totiž Soudní dvůr, aniž by požadoval, aby Komise uvedla zvláštní odůvodnění nad rámec požadavků na základě pokynů, dospěl v bodě 232 uvedeného rozsudku k závěru, že použití pokynů na protiprávní jednání spáchané před jejich přijetím není ani porušením zásady zákazu zpětné účinnosti, ani zásady právní jistoty.
- 67 Z toho vyplývá, že Soudu nelze vytýkat nedostatek odůvodnění, ani nesprávné použití judikatury Soudního dvora.
- 68 První dvě části prvního důvodu kasačního opravného prostředku tudíž nemohou obstát.
- 69 Třetí částí prvního důvodu kasačního opravného prostředku ADM v podstatě vytýká Soudu, že nerozhodl, že Komise měla zohlednit obrat dosažený z prodeje glukonátu sodného jako vhodný základ pro výpočet pokuty.
- 70 Zaprvé vzhledem k tomu, že Soud v bodě 78 napadeného rozsudku zdůraznil, že obrat z prodeje dotčeného výrobku „může“ tvořit vhodný základ pro zhodnocení narušení hospodářské soutěže na dotčeném výrobním trhu uvnitř Společenství, navrhovatelka mu nemůže vytýkat, že si protiřečí, jestliže toto kritérium skutečně nepoužije jako vhodný základ.

- 71 Zadruhé je úvodem třeba připomenout, že podle judikatury Soudního dvora je třeba pro účely stanovení pokut zohlednit dobu trvání protiprávního jednání a veškeré faktory, které mohou ovlivnit posouzení závažnosti daného protiprávního jednání (viz výše uvedené rozsudky *Musique Diffusion française* a *další v. Komise*, bod 129, jakož i *Dansk Rørindustri* a *další v. Komise*, bod 240).
- 72 V tomto ohledu musí být závažnost porušení práva Společenství hospodářské soutěže zjištěna v závislosti na řadě faktorů, jako jsou konkrétní okolnosti případu, jeho kontext a odrazující účinek pokut, a to aniž by byl stanoven závazný nebo taxativní výčet kritérií, ke kterým musí být povinně přihlédnuto (výše uvedený rozsudek *Dalmine v. Komise*, bod 129 a citovaná judikatura).
- 73 K faktorům, které mohou ovlivnit posouzení závažnosti protiprávních jednání, patří jednání každého z podniků, jejich role při zavádění kartelové dohody, zisk, který mohou z těchto jednání vytěžit, jejich velikost a hodnota dotyčného zboží, jakož i nebezpečí, které představují protiprávní jednání tohoto druhu pro cíle Společenství (viz v tomto smyslu výše uvedené rozsudky *Musique Diffusion française* a *další v. Komise*, bod 129, jakož i *Dalmine v. Komise*, bod 130).
- 74 V tomto kontextu je při stanovení výše pokuty možné zohlednit jak celkový obrat podniku, který představuje údaj, byť jen přibližný a nedokonalý, o jeho velikosti a hospodářské síle, tak část tohoto obratu, jež pochází z prodeje zboží, které je předmětem protiprávního jednání, a jež tedy může poskytovat ukazatel rozsahu protiprávního jednání. Ani jednomu, ani druhému z těchto obrátů nelze přikládat přílišný význam ve srovnání s jinými posuzovanými faktory, takže stanovení přiměřené výše pokuty nemůže být výsledkem jednoduchého výpočtu založeného na celkovém obratu dosaženém z prodeje dotčeného výrobku (viz v tomto smyslu výše uvedený rozsudek *Archer Daniels Midland* a *Archer Daniels Midland Ingredients v. Komise*, bod 100).

- 75 Krom toho právo Společenství neobsahuje obecně použitelnou zásadu, podle které musí být sankce přiměřená obratu dosaženému podnikem z prodeje výrobků, které je předmětem protiprávního jednání (viz v tomto smyslu výše uvedený rozsudek Archer Daniels Midland a Archer Daniels Midland Ingredients v. Komise, bod 101).
- 76 Z toho vyplývá, že v rozporu s tím, co tvrdí ADM, Soud v bodě 78 napadeného rozsudku právem uvedl, že obrat dosažený z prodeje glukonátu sodného není jediným kritériem, podle kterého měla Komise posoudit závažnost protiprávního jednání. V každém případě není nezbytně výchozím bodem pro výpočet pokuty.
- 77 To vyplývá rovněž z pokynů, jak bylo připomenuto v bodě 61 tohoto rozsudku. Pokud by tedy měla být uplatněna teze, kterou hájí navrhovatelka, vedlo by to nevyhnutelně k porušení pravidel stanovených v uvedených pokynech, které Soud právem shledal použitelnými na navrhovatelkou spáchané protiprávní jednání.
- 78 V důsledku toho nemůže navrhovatelka vytýkat Soudu, že porušil právní zásady, kterými se řídí výpočet pokut, když nezohlednil obrat dosažený z dotčeného výrobku jako výchozí bod pro výpočet pokuty, která jí byla uložena.
- 79 Zatřetí Soud s odkazem zejména na body 378 až 382 odůvodnění sporného rozhodnutí připomenul, zejména v bodech 86 a 87 napadeného rozsudku, jakým způsobem Komise zohlednila obrat dosažený z prodeje glukonátu sodného při určení výše pokuty. V tomto kontextu se domníval, že Komise nepřekročila svůj prostor pro posouzení, a v bodě 114 uvedeného rozsudku měl za to, že „základní částka stanovená Komisí za

protiprávní jednání, kterého se dopustila ADM v projednávaném případě, [byla] přiměřená s ohledem na souhrn skutečností uvedených Komisí ve [sporném] [r]ozhodnutí a na posouzení některých těchto skutečností v tomto rozsudku“.

- 80 Podle ustálené judikatury není Soudní dvůr v rámci kasačního opravného prostředku příslušný k přezkumu svrchovaného posouzení skutkového stavu, které provádí Soud, neboť pouze ten je příslušný k tomu, aby přezkoumal způsob, jímž Komise posoudila v každém jednotlivém případě závažnost protiprávních jednání (viz v tomto smyslu výše uvedený rozsudek Technische Unie v. Komise, bod 196).
- 81 Z toho vyplývá, že třetí část prvního důvodu kasačního opravného prostředku nemůže obstát.
- 82 Pokud jde o čtvrtou část tohoto důvodu kasačního opravného prostředku, Soud v bodech 108 až 110 napadeného rozsudku připomenul ustálenou judikaturu, podle které rozhodovací praxe Komise neslouží jako právní rámec pro pokuty v oblasti hospodářské soutěže, neboť Komise má v oblasti stanovení pokut širokou posuzovací pravomoc a není vázána předchozími posouzeními (výše uvedený rozsudek Dansk Rørindustri a další v. Komise, body 209 až 213).
- 83 Soud v bodě 111 napadeného rozsudku právem rozhodl, že samotné uplatnění rozhodnutí „Fosfáty zinku“ ze strany ADM je samo o sobě nerelevantní, jelikož Komise nebyla povinna posuzovat projednávanou věc stejně.

84 Přitom je třeba konstatovat, že ADM v kasačním opravném prostředku nepředkládá žádný argument, který by zpochybňoval tento určující prvek odůvodnění napadeného rozsudku.

85 ADM se totiž omezila na zpochybnění rozdílů mezi projednávanou věcí a věcí, v níž bylo vydáno rozhodnutí „Fosfáty zinku“, které uvedl Soud v bodě 113 napadeného rozsudku, ale už neuvedla, proč nebylo v projednávané věci vhodné držet se ustálené judikatury připomenuté Soudem v bodech 108 a 109 uvedeného rozsudku.

86 Je tedy třeba zamítnout čtvrtou část prvního důvodu kasačního opravného prostředku, a v důsledku toho celý první důvod kasačního opravného prostředku jako zčásti neopodstatněný a zčásti nepřípustný.

K druhému důvodu kasačního opravného prostředku, vycházejícímu z nesprávného právního posouzení dopadu kartelové dohody na relevantní trh

Argumentace účastnic řízení

87 Druhý důvod se dělí na tři části.

I - 1934

– K první části druhého důvodu kasačního opravného prostředku, vycházející z porušení zásady, podle níž má Komise dodržovat pravidla, která si sama stanovila

88 ADM tvrdí, že Soud nepřezkoumal její argument vycházející ze skutečnosti, že Komise nevymezila relevantní trh za účelem posouzení dopadu kartelové dohody, ačkoli jde o nezbytný předpoklad stanovený v pokynech. Přitom pokud by Komise definovala uvedený trh správně, tedy s ohledem na zastupitelné výrobky na trhu s chelátovými výrobky, dospěla by případně k závěru, že dopad kartelové dohody na uplatněné ceny je nicotný.

89 Podle Komise spočívá přístup ADM na nesprávném pochopení cíle sledovaného vymezením relevantního trhu. V projednávané věci Soud v bodě 226 napadeného rozsudku připomenul, že Komise vymezila relevantní trh před provedením analýzy závažnosti protiprávního jednání spáchaného společností ADM. Navrhovatelka proto požaduje, aby Soudní dvůr ve stadiu řízení o kasačním opravném prostředku zaujal stanovisko vůči skutečnostem, které nemohla prokázat v řízení v prvním stupni.

– Ke druhé části druhého důvodu kasačního opravného prostředku, vycházející z porušení povinnosti odůvodnění

90 Soud tím, že bez odůvodnění zamítl argumentaci ADM, podle které existují důkazy o neexistenci dopadu kartelové dohody na relevantní trh, porušil svoji povinnost odůvodnění. V tomto ohledu důkazy předložené společností ADM v řízení v prvním stupni jednoznačně prokazovaly, že pohyby cen glukonátu sodného po vzniku kartelové dohody byly způsobeny jinými faktory.

91 Podle Komise z napadeného rozsudku, a zejména z jeho bodů 232 až 236 jasně vyplývá, že Soud přezkoumal všechny skutečnosti uvedené ADM předtím, než rozhodl, že dané skutečnosti nepodporují tezi posledně jmenované společnosti.

92 Podpůrně Komise dodává, že žádost ADM se rovná návrhu, aby Soudní dvůr přezkoumal důkazy předložené v řízení v prvním stupni, k čemuž není v rámci řízení o kasačním opravném prostředku příslušný.

– Ke třetí části druhého důvodu kasačního opravného prostředku, vycházející ze skutečnosti, že Soud protiprávně obrátil důkazní břemeno

93 ADM v podstatě napadenému rozsudku vytýká, že jí uložil povinnost prokázat, že i v případě neexistence kartelové dohody by ceny byly totožné s cenami, na které poukázala Komise. Přitom jednak z pokynů vyplývá, že Komisi přísluší prokázat, že ceny by v případě neexistence kartelové dohody byly nižší. A jednak samotný Soud v bodech 177 a 184 napadeného rozsudku uznal, že není možné určit přesnou cenu dotčeného výrobku v případě neexistence kartelové dohody.

94 Podle Komise Soud rozhodl, že právně dostačujícím způsobem prokázala dopad protiprávního jednání na trh s glukonátem sodným. Konstatoval, že ADM neprokázala, že odlišné vymezení relevantního trhu by vedlo k odlišnému závěru ohledně dopadu kartelové dohody. Tato třetí část druhého důvodu kasačního opravného prostředku ve skutečnosti představuje žádost, aby Soudní dvůr znovu posoudil skutkové okolnosti ve stadiu řízení o kasačním opravném prostředku, a je tedy nepřipustná.

Závěry Soudního dvora

- 95 Ohledně druhého důvodu kasačního opravného prostředku, jehož tři části je třeba posoudit společně, je třeba úvodem připomenout, že v rámci stanovení pokuty na základě pokynů je konkrétní dopad kartelové dohody na relevantní trh skutečností, která může být zohledněna při posouzení závažnosti spáchaného protiprávního jednání.
- 96 Zprvė Soud v bodě 226 napadeného rozsudku konstatoval, že v bodech 34 až 41 odůvodnění sporného rozhodnutí Komise vymezila relevantní výrobní trh jako trh s glukonátem sodným v jeho pevných a kapalných podobách a s jeho základním produktem, kyselinou glukonovou. Při té příležitosti Soud zdůraznil důvody, proč Komise nezohlednila širší trh, jak navrhovala ADM.
- 97 Zadruhé Soud v bodech 229 až 231 napadeného rozsudku právem zdůraznil, že pouhé tvrzení ADM, že Komise provedla nesprávné vymezení relevantního trhu, neumožňuje samo o sobě prokázat, že podle vymezení trhu zastávaného žalobkyní by dotčené protiprávní jednání nemělo na uvedený trh dopad.
- 98 Zatřetí Soud v bodě 232 napadeného rozsudku připomenul způsob použitý Komisí za účelem prokázání dopadu dotčeného protiprávního jednání na trh, který vymezila, a v bodech 233 až 237 uvedeného rozsudku měl za to, že navrhovatelka se spokojila s tvrzením, že se Komise dopustila při vymezení relevantního trhu chyb, aniž by však vysvětlila, jak by vymezení trhu, které navrhovala, vyloučilo jakýkoliv skutečný dopad dotčeného protiprávního jednání.

99 Z těchto skutečností vyplývá, že ADM nemůže vytýkat Soudu, že umožnil Komisi posoudit dopad dotčeného protiprávního jednání bez předchozího vymezení relevantního trhu. Jak totiž vyplývá z bodu 226 napadeného rozsudku, Komise takové vymezení provedla.

100 Soud se ostatně v rámci svrchovaného posouzení skutkových okolností domníval, že analýza dopadu dotčeného protiprávního jednání na relevantní trh byla přesvědčivá s ohledem na důkazy předložené za tím účelem Komisí. Odkázal na bod 354 odůvodnění sporného rozhodnutí a připomněl, že Komise na podporu své analýzy zejména poukázala na souvislost mezi cenami glukonátu sodného a počátkem kartelové dohody, odhadla úroveň cen, která by platila v případě neexistence dotčené kartelové dohody, a nakonec vyvodila dopad protiprávního jednání spáchaného navrhovatelkou na trh s glukonátem sodným.

101 Stejně tak nelze Soudu vytýkat obrácení důkazního břemene v souvislosti s vymezením relevantního trhu ani nedostatek odůvodnění posouzení, které provedl.

102 Soud se totiž zaprvé v bodě 237 napadeného rozsudku spokojil s konstatováním, že žalobkyně neprokázala, že by dopad dotčené kartelové dohody na širší trh, jehož vymezení navrhovala, byl zanedbatelný až nicotný. Právem tedy požádal žalobkyni, aby předložila důkazy umožňující vyvrátit analýzu Komisí, na kterou odkázal v bodech 196 a 197 napadeného rozsudku a která měla prokázat souvislost mezi vývojem cen na trhu s glukonátem sodným a počátkem kartelové dohody.

- 103 Takové prokázání je přitom o to nezbytnější vzhledem ke skutečnosti, jednak že ADM v řízení v prvním stupni poznamenala, že ceny výrobků, které měly být podle ní zohledněny spolu s glukonátem sodným jako část relevantního trhu, doznaly podobného vývoje jako ceny glukonátu sodného, a jednak, jak uvedla generální advokátka v bodě 154 stanoviska, vzhledem k tomu, že navrhovatelka tvrdí, že kartelová dohoda neměla dopad na relevantní trh, přestože se jí několik let účastnila.
- 104 Zadruhé Soud odpověděl na argument předložený společností ADM ohledně údajné neexistence dopadu kartelové dohody na trh s glukonátem sodným tak, že má za to, že důkazy předložené žalobkyní neumožňují vyvrátit analýzu Komise, čímž splnil povinnost odůvodnění, která mu přísluší.
- 105 V tomto ohledu je třeba připomenout, že z článku 225 ES a z prvního pododstavce článku 58 statutu Soudního dvora vyplývá, že jedině Soud je příslušný jednak zjistit skutkový stav, kromě případu, kdy věcná nesprávnost jeho zjištění vyplývá z písemností ve spise, které mu byly předloženy, a jednak tento skutkový stav posoudit. Pokud Soud zjistil nebo posoudil skutkový stav, Soudní dvůr je na základě článku 225 ES příslušný k přezkumu právní kvalifikace těchto skutkových okolností a právních důsledků, které z nich Soud vyvodil. Soudní dvůr tedy není příslušný ke zjišťování skutkového stavu ani v zásadě k přezkoumávání důkazů, které Soud přijal na podporu tohoto skutkového stavu. Takové posouzení tudíž nepředstavuje, s výhradou případu zkreslování těchto důkazů, právní otázku, která by jako taková podléhala přezkumu Soudního dvora v rámci kasačního opravného prostředku (viz v tomto smyslu rozsudek ze dne 10. července 2008, Bertelsmann a Sony Corporation of America v. Impala, C-413/06 P, Sb. rozh. s. I-4951, bod 29).
- 106 V projednávané věci navrhovatelka tím, že v kasačním opravném prostředku odkázala na důkazy předložené v řízení v prvním stupni, které Soud považoval za nedostačující, ve skutečnosti požaduje, aby je Soudní dvůr přezkoumal, aniž by však uplatnila, že Soud uvedené důkaz zkreslil, a proto Soudní dvůr není k takovému přezkumu příslušný.

- 107 Proto vzhledem k tomu, že Soudní dvůr zejména v bodě 102 tohoto rozsudku rozhodl, že Soud neobrátil důkazní břemeno a navrhovatelka neuplatnila zkreslení důkazů, je třeba zamítnout druhý důvod kasačního opravného prostředku v plném rozsahu jako zčásti neopodstatněný a zčásti nepřipustný.

Ke třetímu důvodu kasačního opravného prostředku, vycházejícímu z nesprávného právního posouzení při stanovení data ukončení kartelové dohody

Argumentace účastnic řízení

- 108 Tento důvod se dělí na čtyři části.

– K první části třetího důvodu kasačního opravného prostředku, vycházející z porušení článku 81 ES nesprávným uplatněním pravidel týkajících se ukončení kartelové dohody

- 109 ADM v podstatě zpochybňuje analýzu provedenou Soudem v bodě 247 napadeného rozsudku, týkající se jejich úmyslů na setkání dne 4. října 1994. Tím, že předpokládal, že chování ADM na daném setkání neukazovalo na oznámení jejího odstoupení od kartelové dohody, ale bylo spíše strategické a mělo prosadit vůli žalobkyně v rámci kartelové dohody, totiž Soud dospěl k závěru, že ADM si přála svoji úlohu udržet. Přitom nelze ADM vytýkat, že měla pouze v úmyslu pokračovat v kartelové dohodě, jelikož veřejně vyjádřila vůli ukončit svoji účast na kartelové dohodě a jelikož článek 81 ES neumožňuje prokázat porušení jeho ustanovení na základě subjektivních okolností, ale zakazuje pouze prokázaná jednání.

110 Podle Komise příslušné kritérium veřejného oznámení odchodu z kartelové dohody klade otázku, zda účastníci kartelové dohody porozuměli chování podniku, který ukončuje účast v takové dohodě. V tomto ohledu přísluší danému podniku, aby takové porozumění prokázal. Ačkoli však ADM prokázala, že opustila setkání dne 4. října 1994 před jeho skončením, neprokázala, že ostatní účastníci pochopili toto chování jako odstoupení od kartelové dohody. To v každém případě vyplývá ze skutečností uvedených Soudem v bodě 249 napadeného rozsudku.

– Ke druhé části třetího důvodu kasačního opravného prostředku, vycházející ze zkreslení důkazů

111 Podle ADM Soud v bodech 248 až 250 napadeného rozsudku na základě vyjádření JBL a Roquette neprávem nerozhodl, že ADM ukončila účast na kartelové dohodě po setkání dne 4. října 1994. Soud tak zkreslil uvedené důkazy.

112 Podle Komise vyplývá z důkazů, na něž odkazuje ADM, že Roquette odstoupila od kartelové dohody dne 4. října 1994. To přitom neznamená, že kartelová dohoda k tomu datu skončila ani že ADM ukončila svoji účast.

– Ke třetí části třetího důvodu kasačního opravného prostředku, vycházející ze skutečnosti, že Soud tím, že setkání od 3. do 5. června 1995 považoval za protisoutěžní, porušil článek 81 ES

113 ADM vychází z toho, že ukončila svoji účast na kartelové dohodě po setkání dne 4. října 1994, a domnívá se, že Soud porušil článek 81 ES, když rozhodl, že uvedená kartelová

dohoda nadále pokračovala a že setkání od 3. do 5. června 1995 tuto tezi potvrzuje. Přitom Soud od Komise nepožadoval, aby prokázala, že jednání, která proběhla na tomto setkání, měla protisoutěžní účinek.

- 114 Podle Komise vzhledem k tomu, že společnost ADM neukončila svoji účast na kartelové dohodě dne 4. října 1994, měl Soud právem za to, že setkání od 3. do 5. června 1995 nebylo počátkem nové kartelové dohody.

– Ke čtvrté části třetího důvodu kasačního opravného prostředku, vycházející ze zkreslení důkazu

- 115 Tím, že se Soud domníval, že poznámka připisovaná společnosti Roquette, na níž založil své posouzení týkající se pokračování kartelové dohody, zejména v bodě 263 napadeného rozsudku, byla zaznamenána společností Roquette na setkání od 3. do 5. června 1995, posledně jmenovaný zkreslil tento důkaz ve dvou aspektech. Jednak byla tato poznámka zapsána americkými orgány pro hospodářskou soutěž, a jednak nebyla zapsána na setkání od 3. do 5. června 1995.

- 116 Komise zdůrazňuje, že z bodu 233 odůvodnění sporného rozhodnutí vyplývá, že poznámku citovanou Soudem v bodě 263 napadeného rozsudku předložila společnost Roquette. V každém případě tento důkaz nebyl v argumentaci Soudu sám o sobě rozhodující.

Závěry Soudního dvora

- 117 Úvodem je třeba připomenout, že v rámci kasačního opravného prostředku se přezkum ze strany Soudního dvora omezuje na nesprávná právní posouzení, jakož i na zkreslení důkazů, jichž se mohl Soud dopustit.
- 118 V rámci první části třetího důvodu kasačního opravného prostředku ADM zpochybňuje skutečnost, že Soud nevykládal její odchod ze setkání dne 4. října 1994 jako ukončení její účasti na dotčené kartelové dohodě. Soud tudíž neuplatnil správně kritérium veřejného distancování se, neboť neprávem uplatnil subjektivní prvek, tedy úmysl ADM.
- 119 Podle ustálené judikatury k prokázání účasti podniku na kartelové dohodě postačuje prokázat, že se dotčený podnik účastnil setkání, na nichž byly uzavřeny dohody protisoutěžní povahy, aniž by s tím zjevně nesouhlasil. Pokud je účast na takových schůzkách prokázána, přísluší tomuto podniku, aby předložil údaje prokazující, že jeho účast na zmíněných schůzkách nebyla vedena žádným protisoutěžním záměrem, a to tím, že prokáže, že svým soutěžitelům sdělil, že jeho účast na těchto jednáních měla odlišnou povahu než jejich (viz rozsudek ze dne 7. ledna 2004, Aalborg Portland a další v. Komise, C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P a C-219/00 P, Recueil, s. I-123, bod 81).
- 120 V důsledku toho je právě to, jak ostatní účastníci kartelové dohody porozumí úmyslu dotčeného podniku, rozhodující při posouzení, zda se posledně jmenovaný hodlal distancovat od protiprávní dohody. Soud tedy v bodě 247 napadeného rozsudku právem rozhodl, že pouhou skutečností, že žalobkyně opustila setkání dne 4. října 1994, nelze samu o sobě považovat za veřejné distancování se od dotčené kartelové dohody a že přísluší ADM předložit údaje prokazující, že účastníci kartelové dohody měli za to, že ADM ukončila svoji účast.

- 121 V tomto ohledu v rámci druhé části třetího důvodu ADM tvrdí, že Soud zkreslil předložené důkazy, když v bodě 248 napadeného rozsudku rozhodl, že z žádného dokumentu uplatněného ADM nevyplývá, že by další účastníci kartelové dohody pochopili její chování na setkání dne 4. října 1994 jako veřejné distancování se od samotného obsahu kartelové dohody.
- 122 ADM založila prokázání toho, že ukončila svoji účast na sporné kartelové dohodě po setkání dne 4. října 1994, zejména na dokumentech pocházejících od dalších účastníků daného setkání, tedy na dopisu ze dne 21. května 1999 zaslaném společností JBL Komisi, na dopisu ze dne 12. května 1998 zaslaném společností Fujisawa Komisi a na dopisu ze dne 30. dubna 1999 zaslaném společností JBL Komisi. V projednávané věci navrhovatelka nezpochybňuje obsah uvedených dokumentů, jak jej konstatoval Soud, ale jejich výklad provedený Soudem v bodech 249 až 251 napadeného rozsudku.
- 123 Ohledně dopisů společnosti JBL ze dne 30. dubna a 21. května 1999 Soud v bodech 249 a 251 napadeného rozsudku uvedl, že neobsahovaly žádný popis chování ADM na setkání dne 4. října 1994 a spokojily se s uvedením, že společnost Roquette již nedodržovala protisoutěžní dohody.
- 124 Soud tedy učinil zcela legitimní výklad uvedených dokumentů, když měl za to, že společnosti ADM neumožňují prokázat, že odstoupila od kartelové dohody v návaznosti na setkání dne 4. října 1994.
- 125 Právě naopak, na základě důkazů uvedených v bodech 250 a 251 napadeného rozsudku a nezpochybněných společností ADM, tedy na základě dopisu společnosti Fujisawa ze dne 12. května 1998, který uváděl, že kartelová dohoda byla ukončena až v roce 1995, jakož i dopisu společnosti JBL ze dne 30. dubna 1999, který uváděl, že navrhovatelka na setkání dne 4. října 1994 požadovala přeskupení kvót prodeje, Soud dospěl k závěru, že

ADM neprokázala, že ukončila svoji účast na kartelové dohodě na daném setkání, aniž by tím zkreslil důkazy, kterými disponoval.

126 Ohledně čtvrté části třetího důvodu kasačního opravného prostředku je třeba připomenout, že se Soud při rozhodnutí, že dotčená kartelová dohoda trvala až do setkání od 3. do 5. června 1995, opíral o pět skutečností.

127 V bodech 258 až 262 napadeného rozsudku připomněl, aniž by to ADM zpochybnila, že na uvedeném setkání byli přítomni všichni účastníci kartelové dohody a že účastníci diskutovali o objemech prodeje glukonátu sodného dosažených v roce 1994 a snažili se zavést nový systém informací týkajících se uvedených objemů za účelem určení celkové velikosti trhu s glukonátem sodným.

128 Dále se Soud v bodě 263 napadeného rozsudku opřel o dokument, který připisuje společnosti Roquette a který potvrzuje, že na setkání od 3. do 5. června 1995 měli účastníci v úmyslu pokračovat ve svém protisoutěžním jednání.

129 Ostatně v bodě 264 napadeného rozsudku Soud odmítl důkazy předložené společností ADM, které podle ní mohly vyvrátit stanovisko Komise ohledně setkání od 3. do 5. června 1995.

130 Konečně v bodě 266 napadeného rozsudku měl Soud za to, že argument vycházející ze souběhu uvedeného setkání s obecným setkáním v rámci průmyslu je nerelevantní.

- 131 V důsledku toho a s ohledem na skutečnost, že Soud právem rozhodl, že se Komise mohla domnívat, že ADM neukončila svoji účast na kartelové dohodě na setkání dne 4. října 1994, se Soud nedopustil nesprávného právního posouzení, když potvrdil tezi Komise, podle které bylo setkání od 3. do 5. června 1995 pokračováním dotčené kartelové dohody.
- 132 Soud se za tím účelem opřel o skutečnosti a důkazy, které Soudnímu dvoru nepřísluší přezkoumávat ve stadiu řízení o kasačním opravném prostředku, s výjimkou případu jejich zkreslení.
- 133 V projednávané věci v rámci čtvrté části třetího důvodu kasačního opravného prostředku ADM tvrdí, že Soud v bodě 263 napadeného rozsudku zkreslil poznámku poskytnutou Komisi společností Roquette, když usoudil, že ji zaznamenala posledně uvedená společnost na setkání od 3. do 5. června 1995.
- 134 Je však jasné, jak zdůrazňuje navrhovatelka a jak uznává rovněž Komise, že tento dokument nezaznamenala společnost Roquette, nýbrž jej pouze poskytla, a že byl sepsán až po uvedeném setkání.
- 135 Tím se Soud dopustil zkreslení uvedeného důkazu.
- 136 Nicméně jak uvedla generální advokátka v bodech 214 a 215 stanoviska, takové zkreslení nemůže učinit napadený rozsudek neplatným.

- 137 Jak totiž vyplývá z bodů 126 až 130 tohoto rozsudku, odůvodnění rozhodnutí Soudu považovat setkání od 3. do 5. června 1995 za pokus o pokračování ve sporné kartelové dohodě se opírá o pět skutečností, mezi kterými je uvedena poznámka připisovaná společnosti Roquette.
- 138 Navíc Soud sám relativizoval důkazní sílu uvedeného dokumentu, když měl v bodě 263 napadeného rozsudku za to, že uvedená poznámka poskytuje pouze nepřesnou představu o obsahu jednání na setkání od 3. do 5. června 1995, a považoval ji pouze za potvrzení teze, kterou hájila Komise.
- 139 Čtvrtá část třetího důvodu kasačního opravného prostředku je tedy nerelevantní.
- 140 Konečně ohledně třetí části třetího důvodu kasačního opravného prostředku je třeba připomenout, jak to učinil Soud v bodě 265 napadeného rozsudku, že pro účely přezkumu použití čl. 81 odst. 1 ES na dohodu či jednání ve vzájemné shodě je zohlednění konkrétních účinků dohody nadbytečné, jestliže se ukáže, že tato dohoda má za cíl vyloučení, omezení nebo narušení hospodářské soutěže v rámci společného trhu. Soud se tedy v tomto ohledu nedopustil nesprávného právního posouzení.
- 141 V důsledku toho z výše uvedeného vyplývá, že je třeba zamítnout třetí důvod kasačního opravného prostředku v plném rozsahu jako zčásti neopodstatněný a zčásti nepřípustný.

Ke čtvrtému podpůrnému důvodu kasačního opravného prostředku, vycházejícímu z nesprávného právního posouzení ohledně zohlednění polehčujících okolností

Argumentace účastnic řízení

- ¹⁴² Podle ADM se Soud tím, že v bodě 287 napadeného rozsudku odmítl, že by Komise měla povinnost uplatnit polehčující okolnosti stanovené v pokynech v případě ukončení kartelové dohody, dopustil nesprávného výkladu pokynů. Ostatně v rozporu s tím, co rozhodl Soud, nemohou být polehčující okolnosti dotčeny skutečností, že sporná kartelová dohoda byla tajná.
- ¹⁴³ Komise má za to, že Soud správně nečinil závěr, že ukončení protiprávního jednání má automaticky za následek snížení pokuty. Komise v tomto ohledu disponuje prostorem pro uvážení, zejména s ohledem na chování dotčeného podniku. V projednávané věci ADM nepřispěla rozhodujícím způsobem ke správnému řízení, takže nemůže mít prospěch z polehčujících okolností.

Závěry Soudního dvora

- ¹⁴⁴ Je třeba připomenout, že bod 3 pokynů v podstatě uvádí, že základní částka pokuty stanovená Komisí se sníží, zejména jestliže dotčený podnik ukončí protiprávní jednání po prvních zásazích Komise.

145 V tomto ohledu měl Soud v bodě 280 napadeného rozsudku za to, že dané ustanovení je třeba vykládat v tom smyslu, že pouze zvláštní okolnosti projednávaného případu, za kterých došlo k ukončení protiprávního jednání po prvních zásazích Komise, by mohly odůvodnit přihlídnutí k tomuto ukončení jako k polehčující okolnosti.

146 Soud tudíž zamítl tezi žalobkyně, podle které ukončení kartelové dohody mělo automaticky mít za následek snížení základní částky pokuty podle bodu 3 pokynů, a v bodě 279 napadeného rozsudku zdůraznil, že takový výklad uvedeného ustanovení by zasahoval do užitečného účinku čl. 81 odst. 1 ES.

147 Nelze tvrdit, že se Soud dopustil nesprávného právního posouzení.

148 Je totiž třeba konstatovat, že přiznání takového snížení základní částky pokuty je nezbytně spojeno s okolnostmi projednávané věci, které mohou Komisi dovést k závěru, že podniku, který se účastnil protiprávní dohody, takové snížení nepřizná.

149 Přiznat prospěch z polehčující okolnosti v situaci, kdy je podnik účastníkem zjevně protiprávní dohody, o níž věděl nebo nemohl nevědět, že představuje protiprávní jednání, by mohlo podněcovat podniky k co možná nejdelšímu trvání tajné dohody s nadějí, že jejich jednání nebude nikdy odhaleno, a přitom s vědomím, že pokud by odhaleno bylo, mohou docílit snížení pokuty okamžitým ukončením protiprávního jednání. Taková okolnost by uloženou pokutu zbavila jakéhokoli odrazujícího účinku a zasahovala by do užitečného účinku čl. 81 odst. 1 ES.

- 150 Proto Soud správně rozhodl, že vzhledem k tomu, že se žalobkyně účastnila tajné kartelové dohody, což ona sama nezpochybňuje, nemůže z důvodu, že ukončila své protiprávní jednání po prvním zásahu amerických orgánů pro hospodářskou soutěž, požadovat snížení základní částky pokuty, která jí byla uložena.
- 151 V důsledku toho je třeba čtvrtý důvod kasačního opravného prostředku zamítnout jako neopodstatněný.
- 152 Z výše uvedeného vyplývá, že kasační opravný prostředek musí být zamítnut v plném rozsahu, neboť důvody předložené na jeho podporu byly zčásti nepřijatelné a zčásti neopodstatněné.

K nákladům řízení

- 153 Podle čl. 69 odst. 2 jednacího řádu, jenž se na řízení o kasačním opravném prostředku použije na základě článku 118 jednacího řádu, se účastník řízení, který neměl úspěch ve věci, uloží náhrada nákladů řízení, pokud to účastník řízení, který měl ve věci úspěch, požadoval. Vzhledem k tomu, že Komise požadovala náhradu nákladů řízení a ADM neměla ve věci úspěch, je důvodné posledně uvedené uložit náhradu nákladů řízení.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (první senát) rozhodl takto:

- 1) Kasační opravný prostředek se zamítá.**
- 2) Společnosti Archer Daniels Midland Co. se ukládá náhrada nákladů řízení.**

Podpisy.